

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI MADANIYAT VAZIRLIGI

O'ZBEKISTON DAVLAT SAN'AT VA MADANIYAT INSTITUTI

«Kiritdi»

O'zbekiston davlat san'at va
madaniyat instituti rektori

I.J. Yuldashev

2020-yil «25»

2020-yil «27»

5111011 – Kasb ta'limi (5151600-Xalq ijodiyoti (vokal ijrochiligi) ta'lim
yo'nalishi uchun "Dirijorlik va vokal" fanidan

**KASBIY (IJODIY) IMTIHON DASTURI
VA BAHOLASH MEZONI**

Kirish

5111011 – Kasb ta'limi (5151600-Xalq ijodiyoti (vokal ijrochiligi) bakalavrlar ta'lim yo'nalishiga o'qishga kiruvchi abituriyentlarning kirish kasbiy (ijodiy) imtihonlari "O'zbekiston Respublikasi Oliy o'quv yurtlariga qabul qilish qoidalariga" muvofiq o'tkaziladi.

Ixtisoslik bo'yicha imtihon o'tkazilishining ketma-ketligi, har bir Oliy o'quv yurtining qabul komissiyasi tomonidan o'rnatiladi va har yili qabul qilish qoidalarini ko'rsatiladi.

O'zbekiston davlat san'at va madaniyat institutiga hujjat topshirgan abituriyentlarga, imtihonlar oldidan konsultatsiyalar o'tkaziladi. Konsultatsiyalarning maqsadi – qabulning qoidalarini, shartlari bilan tanishtirish va shu oliy o'quv yurtida o'qishni xohlovchilarning qobiliyatini va tayyorgarlik darajasini aniqlashdan iboratdir. Konsultatsiyalar mobaynida pedagoglar, abituriyentlarga tanlagan ixtisosiga qarab o'z tavsiyalarini berib, "Vokal ijrochiligi" yo'nalishi va dirijorlik qilinadigan asarlar haqida ma'lumotlar beradilar.

Fanning maqsadi va vazifalari

5111011 – Kasb ta'limi (5151600-Xalq ijodiyoti (vokal ijrochiligi) bakalavrlar ta'lim yo'nalishida ijodiy imtihonlar abituriyentlarning dirijorlik va vokal fanlaridan ijodiy-amaliy ko'nikma va malakalarini aniqlash maqsadida o'tkaziladi.

"Vokal ijrochiligi" yo'nalishida o'qitishdan maqsad, professional dirijorlik malakalarini tarbiyalab, o'zbek xor san'ati rivojiga hissa qo'sha oladigan, vokal-xor fanlaridan malakali bilim bera oladigan, vokal-xor jamoalariga rahbarlik qila oladigan kadrlar yetishtirishdir.

Abituriyentlar ixtisoslikning quyidagi asosiy fanlaridan qo'yilgan talablarni bajaradilar.

Dirijorlik fani bo'yicha

Dirijorlik fanidan abituriyent 2 ta turli xususiyat, o'lchov va ijro sur'atiga ega bo'lgan musiqiy asarlarga fortepiano jo'rligida dirijorlik qilib berishi, ushbu asarlarni fortepiano ijro etib, ovoz partiyalarini kuylab berishi talab etiladi.

Dirijorlik qilingan asarlarni komissiyaning talabiga ko'ra musiqa asarining shakli, undagi mavzu, fraza, kuy va boshqa tomonlarini tahlil qilib berishi va og'zaki savollarga javob berishi lozim.

Og'zaki savollar xor dirijorligi san'ati tarixi, mashhur dirijorlar ijodi, dirijorlik qilingan asarlar mualliflarining ijodiy faoliyati, asarlarda uchraydigan dirijorlik holatlari bilan bog'liq bo'ladi.

Abituriyent shuningdek, 1 ta fortepiano uchun yozilgan asarni ijro va tahlil qilishi orqali o'z imkoniyatlarini namoyon etishi kerak.

Tuzuvchilar:

- S.X.Muzafarova - O'zDSMI "Vokal" kafedrasida dotsenti
- D.M.Malikova - O'zDSMI "Vokal" kafedrasida dotsenti v.b.

Taqirizchilar:

- Q.T.Mirzayev - O'zDSMI "Vokal" kafedrasida professori.
- S.P.Kadirova - O'zDK "Akademik xor dirijorligi" kafedrasida dotsenti.

Vokal fani bo'yicha

Vokal ijrochiligidan o'tkaziladigan ijodiy imtihon talablari abituriyentlarning musiqa maktablari, maxsus musiqa kollejlari olgan bilimlari yuzasidan tashkil topgan.

Ushbu qismda abituriyent vokaldan 2 ta asar kuylash bilan o'zining ijrochilik mahoratini ko'rsatib beradi.

Abituriyent ushbu asarlarni tahlil qilib berishi va ijro etilgan asarlar mualliflarining ijodiy faoliyati, asarlarda uchraydigan ijrochilik talqini bilan bog'liq bo'lgan og'zaki savollarga javob berishi, turli tonalliklarda hamda berilgan tovushlardan intervallar, akkordlar va septakkordlarni tuzib, kuylab berishi lozim.

Asarlarning turli xususiyat va ijro sur'atiga ega bo'lishi ijrochi imkoniyatlarining to'laroq namoyon bo'lishiga yordam beradi.

Abituriyent bilimiga qo'yiladigan talablar

Dirijorlik fanidan kirish imtihonida abituriyent 2 ta turli xususiyat, o'lchov va ijro sur'atiga ega bo'lgan musiqiy asarlarga fortepiano jo'rigida dirijorlik qilishi, ushbu asarlarni fortepiano ijro etishi, ovoz partiyalarini kuylashi va og'zaki savollarga javob berishi lozim.

Dirijorlik uchun qo'yiladigan talablar:

- jo'rsiz (a kapella) xor asarini dirijorlik qilish (1 ta);
- jo'rli xor asarini dirijorlik qilish (1 ta);
- dirijorlik sxemalari, o'ng va chap qo'llarning harakatlari hamda aufaktlarning aniqligi;
- dinamik ifodalar va ijro sur'atlarining (temp, nyuanslar) to'g'ri ko'rsatilishi;

- musiqani his etish, konsertmeyster bilan uyg'unlik;

- jo'rsiz xor asarini (a kapella) fortepiano ijro qilish;

- ovoz partiyalarini (gorizontal), akkordlarni (vertikal) kuylash;

- jo'rli asarning xor partiturasini fortepiano ijro etish va ovoz partiyalarini kuylash;

- oddiy o'lchovlarda turli hissalariga aufaktlar ko'rsatish;

- dirijorlik qilinayotgan asarlarni musiqiy tahlil qilish;

- vokal-xor janrlari va asarlar mualliflari haqida ma'lumotga ega bo'lish;

- fortepiano uchun yozilgan asarni (sonata, invensiya) ijro qilish (1 ta);

Vokaldan o'tkaziladigan ijodiy imtihonda 2 ta turli xususiyatga ega asarlar abituriyentning ijro imkoniyatlarini ochib berishga xizmat qilishi kerak;

- vokal asarlarning ikkisi ham fortepiano jo'rigida ijro etilishi;

- vokal asarlari ijro sur'ati va sifatining to'g'ri talqin qilinishi;

- asarlar ijrosida shtrixlar (legato, stakkato, markato) va dinamik tushlarning aniqlik;

- vokal asarlarni kuylash jarayonida konsertmeyster bilan uyg'unlik;

- eshitish qobiliyati (intervallar, akkordlar, septakkordlar, ladlar ijro etiladi va abituriyent eshitib aniqlaydi).

- intervallar, akkordlar va septakkordlar tuzishi;

- major, minor, xalq ladlarini bilishi va kuylashi kerak.

- musiqiy asarlar abituriyentning ijrochilik bo'yicha mahoratini ko'rsata olishiga xizmat qilib, temp o'zgarishlari, dinamik o'zgarishlar, turli xil shtrixlar rang-barangligini ko'rsata olishi tavsiya etiladi.

Dirijorlik fani bo'yicha kasbiy (ijodiy) imtihonlar quyidagi mezon asosida baholanadi:

№	Talabning mazmuni	Maksimal ball
1.	Abituriyentning tashqi ko'rinishi, odobi va muomala madaniyati	5
2.	Jo'rsiz (a kapella) xor asarini dirijorlik qilish (1 ta)	10
3.	Jo'rsiz xor asarini (a kapella) fortepiano yoddan ijro qilish, ovoz partiyalarini (gorizontal) yoddan kuylash, akkordlarni (vertikal) notaga qarab ijro etish	10
4.	Jo'rli xor asarini dirijorlik qilish (1 ta)	10
5.	Jo'rli asarning xor partiturasini fortepiano ijro etish va ovoz partiyalarini kuylash	9
6.	Dirijorlik sxemalari, o'ng va chap qo'llarning harakatlari hamda aufaktlarning aniqligi	8
7.	Dirijorlikda shtrixlar (legato, stakkato, markato)ning aniq ifodalanishi, dinamik ifodalar, nyuanslar va ijro sur'atlarining to'g'ri ko'rsatilishi	8
8.	Dirijorlik qilinayotgan asarlarni musiqiy tahlil qilish, vokal-xor janrlari va asarlar mualliflari haqida ma'lumotga ega bo'lish	8
9.	Musiqani his etib ifodalash, konsertmeyster bilan uyg'unlik	8
10.	Fortepiano uchun yozilgan asarni (sonata, invensiya) ijro qilish (1 ta)	20
Jami:		96

Vokal fani bo'yicha

№	Talabning mazmuni	Maksimal ball
1.	Abituriyentning tashqi ko'rinishi, odobi va muomala madaniyati	5
2.	Vokal asarlarning ijro sur'ati, sifati va to'g'ri talqini (2 ta)	10
3.	Vokal ovozining to'g'ri qo'yilganligi	10
4.	Asarlar ijrosida shtrixlar (legato, stakkato, markato) va dinamik tushlarning aniqlik	10
5.	Vokal asarlari ijro jarayonida konsertmeyster bilan uyg'unlik	10
6.	Ijro davomida ovoz kuchining to'g'ri taqsimlanishi	10
7.	Ijro texnikasining shakllanganligi, diapazon kengligi	10
8.	Intervallar, akkordlar, septakkordlar haqida bilish, berilgan tonalliklar hamda tovushlardan ularni tuzish va kuylash	10
9.	Major, minor, xalq ladlarini bilish va kuylash	10
10.	Ijro dasturlarining barcha talablar asosida to'liq shakllanganligi	8
Jami:		93

Kasbiy (ijodiy) imtihonlarni o'tkazish tartibi

5111011 – Kasb ta'limi (5151600-Xalq ijodiyoti (vokal ijrochiligi) bakalavriat ta'lim yo'nalishiga xujjat topshirgan abituriyent jadval asosida belgilangan kunda dirijorlik va vokal fanlari mutaxassislaridan iborat yagona ijodiy imtihon oluvchi xay'at a'zolari guruhiga ijodiy imtihon topshiradi. Qabul komissiyasi tomonidan shakllantirilgan guruhlar 30 nafar abituriyentlardan iborat bo'lib, ijodiy imtihon guruhlar bo'yicha o'tkaziladi va har bir abituriyent uchun 30 daqiqadan 1 soatgacha vaqt ajratiladi. Ijodiy (kasbiy) imtihonlar maxsus auditoriyalarda bo'lib o'tadi.

Apellyatsiya tartibi

Abituriyentlar tomonidan kasbiy (ijodiy) imtihon natijalari bo'yicha institut qabul komissiyasining apellyatsiyalar bilan ishlash hay'atiga natijalar e'lon qilingan kundan boshlab 24 soat davomida murojaat qilinishi mumkin. Murojaat mazmuni faqat o'zining ballari haqida bo'lsa qabul qilinadi, lekin boshqa abituriyentlar haqida yozilgan shikoyat arizalari qabul qilinmaydi.

Asosiy va qo'shimcha adabiyotlar hamda axborot manbaalari

1. 2017-2021 yillarda O'zbekiston Respublikasini rivojlantirishning beshta ustuvor yo'nalishi bo'yicha Harakatlar strategiyasi.
2. Mirziyoyev Sh.M. Tanqidiy tahlil, qat'iy tartib-intizom va shaxsiy javobgarlik har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo'lishi kerak. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2016 yil yakunlari va 2017 yil istiqbollari haqida bag'ishlangan majlisidagi O'zbekiston Respublikasi Prezidentining nutqi. //Xalq so'zi gazetasi. 2017 yil 16 yanvar, №11.
3. Mirziyoyev Sh.M. Buyuk kelajagimizni mard va oliyjanob xalqimiz bilan birga quramiz. 2017 yil.
4. Mirziyoyev Sh.M. Qonun ustuvorligi va inson manfaatlarini ta'minlash-yurt taraqqiyoti va xalq faravonligining garovi. 2017 yil.
5. Qoziyev N. Xor dirijyorligi xrestomatiyasi, 1,2,3,4 qism, O'quv qo'llanma – Toshkent. O'qituvchi. 1975-1978 y.
6. Sharafiyeva N. Xor sinfi, Musiqa nashriyoti, O'quv qo'llanma, Toshkent, 2005.
7. Mamirov M. Dirijyorlik, O'quv-uslubiy qo'llanma, Musiqa, Toshkent, 2013.
8. Mansurbekova F., Malikova D. Xor sinfi, Lesson press, Toshkent, 2019.
9. Shomaxmudova B. Xor lug'ati, Toshkent, "Musiqa", 2009.
10. Romanovskaya N. Xorovoy slovar, Izd.3. Uchebnoe posobie, Leningrad, Muzika, 1980.

O'zbekiston davlat san'at va madaniyat instituti "Vokal" kafedrasi tomonidan 2020-2021 o'quv yilida (5111011-Kasb ta'limi: 5151600-Xalq ijodiyoti (vokal ijrochiligi) bakalavriat ta'lim yo'nalishida abituriyentlardan kasbiy (ijodiy) imtihonlarni o'tkazish uchun tuzilgan dasturga

TAQRIZ

Oliy ta'limning bakalavriat ta'lim tizimiga bo'lajak talabalarni o'qishga qabul qilish uchun abituriyentlardan kasbiy imtihonlar qabul qilish va mutaxassislik fanlaridan musiqa ijrochilik san'atini egallaganligini aniqlash maqsadida kafedra kasbiy (ijodiy) imtihonlarni o'tkazish bo'lajak pedagog kadrlarni kasbiy sohada bilim va malakalarini aniqlashda muhim hisoblanadi.

5111011-Kasb ta'limi (5151600-Xalq ijodiyoti (vokal ijrochiligi) bakalavriat ta'lim yo'nalishida bo'lajak o'qituvchilarni tayyorlash bo'yicha kasbiy (ijodiy) imtihonlar abituriyentlarning dirijorlik va vokal fanlaridan nazariy va amaliy bilimlarini amaliyotda qo'llay olishi bo'yicha o'tkaziladi. Jumladan: dirijorlik fanida musiqiy asarlarni his qilish va ifodalash, qo'l xarakatlarining tavsifi aniq belgilangan. "Vokal ijrochiligi"da ijrochilik mahoratini badiiy jiro orqali uch xil asarlarda namoyish etadi.

Dasturdan joy olgan fanlar bo'yicha nazariy bilimlar, amaliy ko'nikmalar o'rta umumta'lim maktablari va kasb-hunar kollejlarning DTS va namunaviy dasturlari asosida o'qituvchilarning egallashi lozim bo'lgan davlat talablari asosida tuzilgan hamda davlat talablariga mos keladi.

Yuqoridagilardan xulosa qilib 5111011-Kasb ta'limi (5151600-Xalq ijodiyoti (vokal ijrochiligi)) bakalavriat ta'lim yo'nalishi sohasida OTMga kirish uchun tuzilgan mazkur dasturni amaliyotga tavsiya etaman.

Q.T.Mirzayev

**O'zbekiston davlat san'at va madaniyat instituti "Vokal" kafedrasini tomonidan
2020-2021 o'quv yilida (5111011-Kasb ta'limi 5151600-Xalq ijodiyoti (vokal
ijrochiligi)) bakalavriat ta'lim yo'nalishida abituriyentlardan kasbiy (ijodiy)
imtihonlarni o'tkazish uchun tuzilgan dasturga**

TAQRIZ

Respublikamizdagi qabul qilingan "Ta'lim to'g'risidagi qonun" va kadrlar tayyorlash milliy dasturida bo'lajak mutaxassislarni jahon andozalari darajasida tayyorlash ko'zda tutilgan. Buning uchun oliy ta'limning bakalavriat ta'lim tizimida abituriyentlardan kasbiy imtihonlar qabul qilish va mutaxassislik fanlaridan musiqa ijrochilik layoqatini aniqlash maqsadida kafedralarda kasbiy (ijodiy) imtihonlarni o'tkazish muhim ahamiyatga ega. Shu jumladan, Vazirlar Mahkamasining 2010 yil 18 iyundagi 118-son qaroriga "Oliy ta'lim muassasalarining bakalavriatiga talabalarni qabul qilish tartibi to'g'risida"gi Nizom va hujjatlarni qabul qilish va kirish imtihonlarni "O'zbekiston Respublikasi Oliy o'quv yurtlariga qabul qilish qoidalariga"ga muvofiq tashkillashtiriladi.

Jumladan, 5111011-Kasb ta'limi (5151600- Xalq ijodiyoti (vokal ijrochiligi)) bakalavr ta'lim yo'nalishida dirijorlik, vokal mutaxassisliklari fan dasturlari asosida abituriyentlarning tayyorgarlik darajasi baholanadi. Bunda dirijorlik fanida musiqa asarlarni his qilish va ifodalash, qo'l xarakatlarining tavsifi aniq belgilangan. "Vokal ijrochiligi"da dirijorlik mahoratini badiiy ijro orqali 2 xil asarlarda namoyish etadi. Vokal fanidan musiqa ijrochiligiga oid nazariy va amaliy bilimlar majmuasi keltirilgan.

Dasturdan joy olgan fanlar bo'yicha nazariy bilimlar, amaliy ko'nikmalar o'rta umumta'lim maktablari va kasb-hunar kollejlarning DTS va namunaviy dasturlari asosida o'quvchilarning egallashi lozim bo'lgan davlat talablari asosida tuzilgan hamda davlat talablariga mos keladi.

Yuqoridagilardan xulosa qilib, 5111011-Kasb ta'limi (5151600- Xalq ijodiyoti (vokal ijrochiligi)) bakalavr ta'lim yo'nalishi uchun mutaxassislik fanidan tayyorlangan ijodiy (kasbiy) imtihonlar dasturi va baholash mezonini amaliyotga tavsiya etaman.

Imzo

Tasdiqlayman: XB bosqig'i

O'zDK "Akademik xor dirijorligi"

kafedrasini dotsenti

S.P.Kadirova